

Ewa Pałasz - Rutkowska, *Polityka Japonii wobec Polski 1918-1941*, Warszawa 1998, ss.252.

Odległa Japonia odgrywała istotną rolę w polityce zagranicznej Drugiej Rzeczypospolitej. Wpłynęło na to kilka czynników. Do ważniejszych należy zaliczyć podjęcie, wiele lat przed odzyskaniem niepodległości, poufnych kontaktów politycznych i wojskowych przez Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego, a w okresie międzywojennym utrzymujące się zagrożenie dla Polski i Japonii ze strony ZSRR. Pomimo dużego znaczenia nadawanego współpracy z Japonią przez obóz piłsudczykowski efekty okazały się niewielkie. Nieoficjalne kontakty utrzymywano również podczas II wojny światowej. Sprawa polsko-japońskich stosunków politycznych i wojskowych należy do mniej znanych aspektów naszej najnowszej historii.

Autorka recenzowanej książki pracuje w Zakładzie Japonistyki i Koreanistyki Uniwersytetu Warszawskiego i od wielu lat specjalizuje się w historii Japonii. Badania prowadzone w tamtejszych archiwach zostały ukoronowane kilkoma cennymi publikacjami dotyczącymi japońskiego nacjonalizmu, cesarskiej armii, stosunków polsko-japońskich. Najnowsza praca powstała przy wykorzystaniu bogatej bazy źródłowej, znajdującej się w archiwach japońskich i polskich, licznych materiałów archiwalnych publikowanych w kraju i za granicą, pamiętników i wspomnień oraz opracowań. Na uwagę zasługują liczne relacje uzyskane przez autorkę. Przydatne są dane zawarte w aneksach a zwłaszcza biogramy czołowych polityków i wojskowych Japonii.

Chronologiczno - problemowy układ pracy umożliwia śledzenie dynamiki wzajemnych stosunków a przyjęte etapy wynikają z zachodzących zmian w intensywności i podstawowych założeniach. Podczas pierwszego etapu, obejmującego lata tuż po pierwszej wojnie światowej, oba państwa starały się wypracować podstawy współpracy. Japonia już wówczas uznała, że Polska stanowi doskonały punkt strategiczny między Radziecką Rosją a Europą Zachodnią. Wojskowi specjaliści japońscy wskazywali na dogodne położenie naszego państwa do obserwacji sytuacji w ZSRR. Kontakty między wywiadami obu państw zacieśniały się szybciej niż oficjalna współpraca. Już w okresie wojny polsko-